

Zzz

vader:

Zzz
Zzz

Zzz

Toneelschuur Haarlem in co-productie met kunstenFESTIVALdesarts en Holland Festival - Rotjoch / Jorge Leon

rijker is: zijn gezicht zit volledig in het verband. Alleen voor zijn ogen, oren en mond werden er gaten geknipt uit het grote vleeskleurige rekverband. Lachwekkende spookverschijning, gevaarlijke gangster en hulpeloze brandwondenpatiënt tegelijk.

Leegte

Ook hier weer is het de afwezigheid van elke vorm van gelaatsexpressie van de acteur die me de voorstelling inzoog. Van rustig 'vermeien' is er bij *Rotjoch* echter geen sprake. De vloed aan personages en hun boodschappen overspoelde mij evenzeer als Pim Parel. Net als bij *Zyklus von Kleinigkeiten* verhindert de nadrukkelijk artificiele inscenering elke vorm van empathie. Anders dan in de film van Ana Torfs is het hoofdpersonage van *Rotjoch* wel degelijk aanwezig. Aanwezig maar oningevuld. De toeschouwer mag het hoofdpersonage invullen. Op basis van de interactie tussen Pim Parel en de andere personages kan je gemakkelijk een sociologisch, psychologisch of moreel oordeel vormen, maar je kan ook zelf de plaats van Pim Parel innemen. De leegte van het expressieloos en onherkenbaar gemaakte

hoofd van Herman Gilis liet me toe om Pim Parels leefwereld vanuit diens ogen op me af te laten komen. Ik schrijf bewust niet 'bekijken', want de beelden die Pim Parel zich vormt zijn erg beperkt en de afstand die het bekijken veronderstelt, is afwezig.

Wat je ogen zien, wordt bepaald door wat je te horen krijgt. Je blik wordt gevormd door de woorden die men tot je richt. Pim Parel krijgt veel woorden *niet* te horen. Woorden van liefde en genegenheid, zo luidt het sociologische, psychologische en morele cliché. Wie de wereld aanschouwd heeft met de ogen van Pim Parel, heeft woorden gemist die uitleg geven, die een context scheppen, die een en ander met mekaar in verhouding brengen. En: woorden voor dagelijkse beslommeringen, voor kwaliteiten en geneugten. Kortom, woorden van mensen die hun tijd met je willen doorbrengen.

Muziek

'De "feiten" zijn slechts een picturale presentatie van onze grammatica', schreef Wittgenstein. Maar hoe gemeenschappelijk is onze grammatica? *Rotjoch* en *Zyklus von Kleinigkeiten* verbeelden twee zeer verschillende gram-

matica's. Of is het beter om te spreken over vier grammatica's? In beide producties treedt de muziek immers op als complementaire taal. In *Rotjoch* lijken de hits van The Doors en Telstar het sociale isolement van 'de jongen zonder eigenschappen' tijdelijk te doorbreken. In *Zyklus von Kleinigkeiten* roepen de strijkkwartetten Beethovens eigen stem en isolement op.

Beethoven bevond zich met zijn muzikale grammatica op eenzame hoogten. Violist Schuppanzigh, die in 1823 in Wenen een strijkkwartet oprichtte waarmee hij de meeste kamermuziek van Beethoven en Schubert uitvoerde, schrijft na de uitvoering van een van Beethovens strijkkwartetten in de conversatieschrijfjes: 'Er zijn geen technische problemen. Alleen de originaliteit maakt het moeilijk. Omdat men die niet onmiddellijk *fassen* kan.' Zou Beethoven zijn composities in dissonante beelden gevat hebben?

Zyklus von Kleinigkeiten werd geselecteerd voor de competitie van het Internationaal Filmfestival Rotterdam (januari '99)